

מינויים במעור

בימים אלה, שבהם עומדת הממשלה הנוכחית לסיים את תפקידה, מינה שר המשפטים יעקב נאמן ועדה בראשות שר פטת בית המשפט העליון (ברימוס) אילה פרוקצ'יה לבדיקת ההתנהלות בלשכת עורכי הדין. אין דופי בהקמת הוועדה כמועד זה. חוק יסוד: הממשלה קובע כי "עם בחירת כנסת חדשה או התפטרות הממשלה... תמשיך הממשלה היוצאת במילוי תפקידיה עד שתיכון ממשלה חדשה". אולם בהקשר הנוכחי מתעוררת התמיהה כיצד הסכימה פרוקצ'יה לכהן בוועדה נוכח העובדה שהפכה לאחת מנושאות הדגל של ההתנגדות הכמעט מוחלטת למינויים בתקופת ממשלת מעבר.

נזכיר כי בשלהי 2005 פרץ מאבק חריף בין שרת המשפטים דאז, ציפי לבני, לבין בית המשפט העליון. לבני ביקשה למנות את פרופ' רות גביוון, ואילו נשיא העליון אהרן ברק התנגד למינוי. מועד כינוס הוועדה לבחירת שופטים נקבע לינואר 2006, אך בעיצומו של המאבק החליף הנשיא ברק את כובעו כחבר בוועדה לבחירת שופטים והופיע בדמות בג"ץ פוסק הלכות.

השאלה בבג"ץ נגעה לכך שראש הממשלה אריאל שרון לא פעל לחידוש הרכב המועצה הדתית בקריית אונו, ובינתיים התפטרה הממשלה ונקבע מועד לבחירות. בראש ההרכב ישב ברק, ופסק הדין נכתב בידי פרוקצ'יה. ההוראה הברורה בחוק היסוד – שהממשלה היוצאת תמשיך במילוי תפקידה עד להקמת ממשלה חדשה – לא היוותה בעידן ברק מכשול לבג"ץ בפני חקיקת חוקים משלו, הסותרים את חוקי הכנסת. וכך קבעה פרוקצ'יה, בבג"ץ עוקף חוק יסוד, כי בתקופת ממשלת מעבר נדרש איזון "בין איפוק לעשייה", וראוי שגורמי ממשל יימנעו מביצוע מינויים, למעט כאשר קיימת דחיפות במינוי שיש בו צורך חיוני.

אין צורך להרחיב את הדיבור על הבעייתיות שיש בפסק דין עוקף חוק יסוד, המייצר הלכה שנוגעת למאבק המתנהל בין העליון לשרת המשפטים. ברור גם שדברי פרוקצ'יה היו בגדר אמרת אנב (אוכיטר).

השלב הבא התרחש בתקופת כהונתי כשר משפטים. ישיבת הוועדה לבחירת שופטים נקבעה ל-22 בספטמבר 2008. יום לפני הישיבה הודיע אולמרט על התפטרותו מראשות הממשלה. בישיבה עצמה הודיעו הנשיאה בייניש והשופטים פרוקצ'יה ולוי כי לא ניתן לקיים את הישיבה לאחר התפטרות ראש הממשלה. למרות שהיועץ המשפטי לממשלה מני מזוז הביע דעה שניתן לקיים את הישיבה, סירבו השופטים להשתתף בדיון והישיבה התפוצצה. התוצאה הייתה שעבודת מערכת המשפט והשירות לאזרח נפגעו. במכתב שכתבה לי פרוקצ'יה, חזרה על הטענה הכלתית משכנעת שמינויים בתקופה זו יפגעו "באמון הציבור".

ישנם סימנים קלים לשיפור. הנשיא אשר גרוניס איפ"ש מינוי שופטים לפחות לבית משפט שלום, אך השיבוש בעבודת הממשלה נמשך. אפילו לצורך מינוי סגן דמט"כ"ל היה צורך באישור היועץ המשפטי. במשרד המשפטים עצמו נמשכת הסאגה של שרית דנה, המשנה ליועץ המ"שפטי, שהקדנציה שלה הגיעה לסיימה. משרד המשפטים סירב למנות לה מחליף בתקופת ממשלת מעבר ודרש להאריך את מינויה. ועדה בראשות הראל לוקר סירבה ובצדק, אך לבסוף התפשרה על חודשיים הארכה. מובן שיש בג"ץ. בקיצור, ביורוקרטיה ומשפטיזציה במיטבן.

נחזור למינוי הוועדה לעניין לשכת עורכי הדין. אינני רואה בכך כל דופי, אך עולה השאלה כיצד יכלה פרוקצ'יה, הכוהנת הגדולה של שלילת מינויים בתקופת ממשלה זמנית, לקבל על עצמה תפקיד זה? האם די בכך שהתפקיד הוצע לה על מנת ש"החוק" שתרמה ליצירתו תושבתה בעליון לא יחול? ואולי חוקים שקובע העליון חלים רק על זולתם?

אפשר לטעון שהמינוי של פרוקצ'יה הוא לוועדה ממליצה בלבד, אך זוהי הכחנה לא משכנעת, שהרי מדובר במינוי שעשויות להיות לו משמעויות מרחיקות לכת על מבנה מקצוע עריכת הדין. לפחות יתרון אחד יש במינוי זה: הוא ממחיש את הצורך להפסיק את התערבות מערכת המשפט במינויים ובהחלטות ממשלה מנימוקים של "חוק סבירות" כביכול. ■

© כל הזכויות שמורות לידיעות אחרונות בע"מ

אין להעתיק, להפיץ, לשכפל, לצלם, לתרגם, לאחסן במאגרי מידע, לשדר בדרך כלשהי (בכתב, בדפוס או במדיה אחרת) – ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר – חלק כלשהו של העיתון (לרבות טקסט, איורים, צילומים, תמונות, מפות, גרפיקה) הן בגרסה טקסטואלית והן בדפים מעוצבים, לרבות באמצעות הקלטה והקלדה, ללא אישור מפורש בכתב מהמוציאה לאור, ידיעות אחרונות בע"מ